

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Розглянуто особливості підходів до аналізу економічної ефективності інвестицій в бухгалтерські інформаційні системи. Висвітлено власне бачення ролі впровадження бухгалтерських інформаційних систем в сфері формування ринкової вартості підприємств

Постановка проблеми. В сучасних умовах перед власниками й керівництвом компаній ще гостріше постають завдання з підвищення конкурентоспроможності та ведення ефективного управління наявними активами. Одним з основоположних моментів ефективного функціонування компанії є швидкість і ефективність прийняття управлінських рішень на основі оперативного доступу до повної і достовірної бухгалтерської інформації. Сучасні інформаційні технології в бухгалтерському обліку, окрім безумовного використання потужної комп'ютерної техніки та програмного забезпечення, передбачають також організацію колективної діяльності облікових працівників. В сучасних умовах без використання комп'ютерної техніки здійснювати облік стає просто неможливо. Сучасну світову економіку характеризує бурхливий процес транснаціоналізації, у якому рушійною силою виступають транснаціональні корпорації (ТНК), яких у світі існує більше 65 тис. На даний час ТНК контролюють понад 850 тис. зарубіжних компаній в усьому світі, у яких задіяно більше 74 млн. чоловік [1]. В таких мегаінформаційних системах комп'ютеризація обліку – це життєва необхідність.

Таким чином, світовий досвід показує, що процес комп'ютеризації бухгалтерського обліку несе в собі значний економічний ефект для підприємства. Але поряд з цим виникає і питання щодо виміру та оцінки такого ефекту. Сьогодні, на фоні існування десятків і сотень підходів, проблема оцінки ефективності інвестицій в комп'ютеризацію бухгалтерського обліку ще не може

вважатись до кінця вирішеною. Тому постає гостра необхідність наукового обґрунтування існуючих методів оцінки таких інвестицій, їх систематизації та розробки найбільш оптимального підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу ефективності впровадження комп'ютеризованих бухгалтерських інформаційних систем в своїх працях розглядали наступні вітчизняні та зарубіжні дослідники: А.А. Барсеґян, Н.Е. Василевська, Г. Галкін, Ю. Гравасва, Ю. Граванова, Г.Б. Кочетков, М.С. Купріянов, Н.А. Левченко, Т. Мейор, Ф. Плешак, К.В. Сальникова, В.В. Степаненко, Е. Фролов, І.І. Холод та інші. Однак досі ряд питань залишаються спірними.

Метою даного дослідження є формування оптимального підходу до оцінки економічної ефективності впровадження бухгалтерських інформаційних систем, що дозволить визначити ефект від такого роду інвестицій.

Викладення основного матеріалу дослідження. Впровадження сучасних комп'ютеризованих інформаційних технологій, зокрема тих, що стосуються бухгалтерського обліку на великих підприємствах, вимагає значних матеріальних витрат (табл. 1). Тому, такі заходи не мають відбуватися без ґрунтовного розрахунку ефекту від впровадження та експлуатації таких технологій. Це є неможливим без ретельного аналізу та визначення економічної ефективності та доцільності комп'ютеризованих інформаційних технологій. Все це цілком зрозуміло, адже ціна помилки може коштувати сотні тисяч доларів.

Таблиця 1. Середня вартість впровадження найпоширеніших ERP-систем [6]

Рішення	Термін впровадження	Вартість впровадження
“SAP R/3”	1,5 року і більше	Ліцензія на 50 робочих місць коштує близько \$350 тис. Вартість впровадження може у декілька разів перевищувати вартість рішення
“Oracle Applications”	1,5 року і більше	Вартість рішення на одне робоче місце складає близько \$5 тис. Повна вартість суттєво залежить від необхідної функціональності і складності впровадження
“Baan ERP”	6 міс.-1,5 року і більше	Вартість одного робочого місця – \$3 тис. Співвідношення ціни рішення і витрат на впровадження 1:1-1:3
“iRenaissance”	4 міс. – 1,3 року і більше	Вартість впровадження в середньому \$200 тис.
“MBS Axapta, Navision”	6 міс. – 2 роки і більше	В середньому вартість рішення на одне робоче місце – \$3,5 тис. Вартість впровадження складає 100-250% вартості рішення
“iScala”	3 міс. – 1,5 року і більше	Середня вартість “iScala 2.1” складає \$2-5 тис. за одне робоче місце.
“MFG/PRO”	3 міс. – 1,5 року і більше	Вартість ліцензії на одне робоче місце \$2-5 тис. залежно від конфігурації. Впровадження складає 100-200% цієї суми
“J.D.Edwards OneWorld”	7 міс. – 1,5 року і більше	Вартість робочого місця “OneWorld” коливається від \$400 до \$4000
“SyteLine ERP”	6 – 9 місяців і більше	Вартість ліцензії на одне робоче місце \$2-4 тис. Приблизно стільки ж коштує впровадження
“Галактика”	4 міс. – 1,5 року і більше	Ліцензія \$350-1200 на одне робоче місце. Вартість впровадження складає 50-100% цієї суми
“Парус”	4 міс. – 1 рік і більше	Вартість ліцензії на одне робоче місце \$1-2 тис. Вартість впровадження 100-200% ціни рішення.
“1С: Підприємство 8.0. Управління виробничим підприємством”	3-9 місяців і більше	Ліцензія на одне робоче місце \$150-600. Вартість впровадження на одне робоче місце \$200-1000

Взагалі, тлумачні словники визначають “ефект” як результат дії. За класичним підходом ефективність комп'ютеризації, як і будь-якого іншого науково-технічного проекту, виражається в вигляді відношення ефекту (результату) до затрат [9, с. 24].

Але обмежуватись лише аналізом цього співвідношення було б помилково, оскільки через значну кількість чинників фінансовий аналіз не дає повного уявлення про ефективний або неефективний результат.

Необхідно розуміти, що ефективне впровадження інформаційної системи також має на увазі адекватність функціональних характеристик системи конкретним поставленим цілям і завданням.

Оцінювати отриманий ефект можна з двох позицій: порівнюючи результат з витратами на його отримання або порівнюючи отриманий результат з тим, який планувався.

Сьогодні існує значна кількість підходів до оцінки економічної ефективності впровадження

комп'ютеризованих інформаційних систем (в тому числі, і бухгалтерських), але, якщо проаналізувати їх особливості, то всі ці підходи можна класифікувати за наступними основними напрямками (рис. 1):

- 1) кількісний підхід;
- 2) якісний підхід;
- 3) імовірнісний підхід.

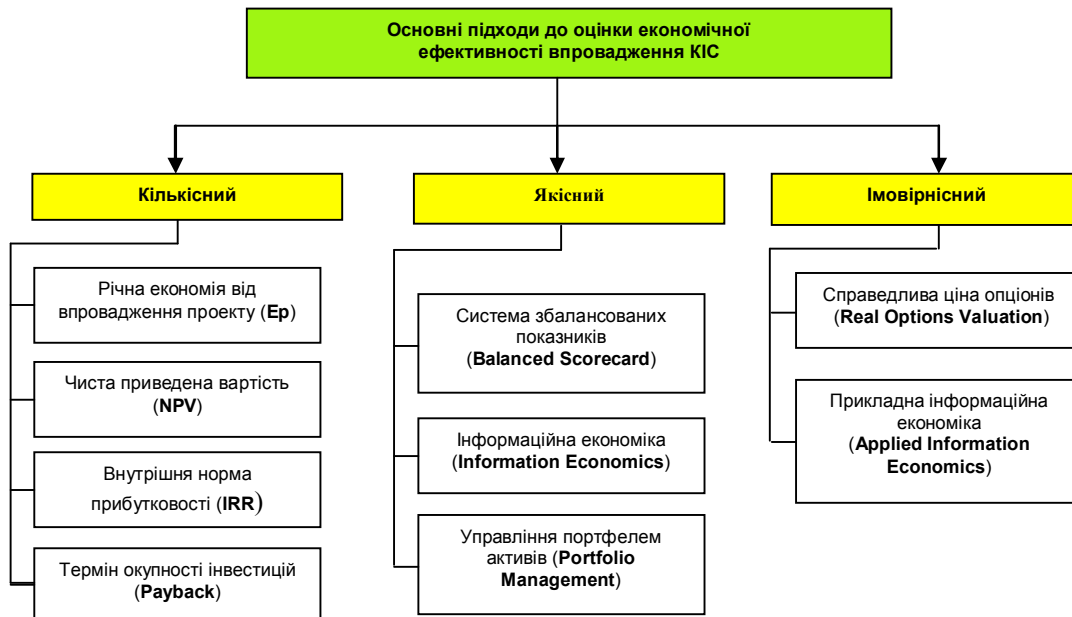

Рис. 1. Групування підходів до оцінки ефективності впровадження КІС

Серед основних підходів до оцінки економічної ефективності впровадження КІС на особливу увагу заслуговує кількісний підхід [2]. Щоб оцінити ефективність комп'ютеризації обліку, на думку авторів, необхідно провести розрахунки наступних показників:

– загальних капітальних витрат на впровадження комп'ютеризації (**Квк**);

$$Квк = Квбкп + Квдпп + Квн + Квтех + Квкм + Кввпр, \quad (1)$$

де Квбкп – витрати на придбання ліцензійної бухгалтерської комп'ютерної програми;

Квдпп – капітальні витрати на придбання довідково-правової програми;

Квн – капітальні витрати на налагодження комп'ютерної програми;

Квтех – капітальні витрати на технічне оснащення робочого місця користувача комп'ютерної програми;

Квкм – капітальні витрати на організацію робочого місця користувача комп'ютерної програми;

$$Квкм = ((S * Цпл + Квмеб) * Тм) / Тек, \quad (2)$$

де S – розмір площі, необхідної для установки меблів під комп'ютер і іншу оргтехніку, зони роботи фахівця, що працює за комп'ютером (зазвичай 6 м²);

Цпл – ринкова ціна 1 м² робочої площі;

Квмеб – капітальні витрати на придбання спеціальних меблів, що підвищують продуктивність та комфортність роботи користувача комп'ютерної програми;

Тм – машинний час на вирішення бухгалтерських завдань;

Тек – загальний час експлуатації комп'ютера.

Причому, Тм визначається за наведеною формулою:

$$Тм = tз * Др, \quad (3)$$

де tз – час вирішення бухгалтерських завдань з допомогою придбаної комп'ютерної програми протягом одного робочого дня (в год.);

$$Квтех = ((Цком + Цтех) * (1 + Кт) * (1 - Кз) * Тм) / Тек, \quad (5)$$

де Цком – ринкова ціна комп'ютера, потрібного для виконання завдання;

Цтех – ринкова ціна додаткового технічного оснащення (принтери, сканери, модеми тощо);

Кт – коефіцієнт витрат на транспортування та налагодження комп'ютера і інших технічних засобів (приймається у розмірі 1%);

– поточних витрат користувача, пов'язаних з комп'ютеризацією обліку (**Пвк**);

– річної економії від її впровадження (**Ер**);

– терміну окупності загальних капітальних витрат (**Ток**).

Величина загальних капітальних витрат, пов'язаних з комп'ютеризацією обліку, визначається за формулою:

Кввпр – інші капітальні витрати, пов'язані з впровадженням комп'ютерних програм.

Так, наприклад, до інших капітальних витрат, пов'язаних з використанням комп'ютерних програм, відносяться витрати на електронні носії для зберігання архівних копій баз даних, витрати на навчання працівників користуванню новим програмним продуктом тощо.

Капітальні витрати на організацію робочого місця користувача комп'ютерної програми розраховуються за формулою:

Др – кількість робочих днів в році, протягом яких вирішуються бухгалтерські завдання.

Загальний час експлуатації комп'ютера протягом року (Тек) розраховується за формулою:

$$Тек = ds * S * Др * Nm * Квик, \quad (4)$$

де ds – тривалість робочої зміни (8 год.);

S – число змін роботи комп'ютера (1 зміна);

Др – середнє число робочих днів в місяці (21 день);

Nm – число місяців в році експлуатації комп'ютера (12 місяців);

Квик – середній коефіцієнт використання комп'ютера протягом зміни (приймається за 0,7).

Капітальні витрати на технічне оснащення робочого місця користувача комп'ютерною програмою розраховуються за формулою:

Кз – коефіцієнт зносу комп'ютерної техніки (часто приймається рівним 0).

Загальні річні поточні витрати підприємства, пов'язані з комп'ютеризацією обліку визначаються за формулою:

$$Пвк = Век + Векін + Ввкп + Віп, \quad (6)$$

де Век – поточні витрати, пов'язані з експлуатацією комп'ютера;

Векін – поточні витрати, пов'язані з експлуатацією інших об'єктів технічного оснащення;

Ввкл – поточні витрати, пов'язані з використанням комп'ютерних програм для вирішення облікових завдань;

Віп – інші поточні витрати пов'язані з автоматизацією облікових завдань.

Причому, поточні витрати, пов'язані з експлуатацією, визначаються за наступною формулою:

$$Век = Тм \times Ввек, \quad (7)$$

$$Ввкл = (Квбкл + Квдпп) / Ткор + Вп \times Тм / Тек, \quad (9)$$

де Ткор – корисний термін експлуатації комп'ютерних програм (років);

Вп – витрати на поповнення довідково-правової програми.

Річна економія від проведення комп'ютеризації обліку (Ер) визначається за наступною формулою:

$$Врс = Кп \times (Чу / Др \times ds) \times (Ом + П) \times Всоц, \quad (11)$$

де Кп – кількість працівників, що беруть участь у вирішенні облікових завдань ручним способом протягом року;

Чу – час участі кожного працівника у вирішенні облікових завдань ручним способом протягом року;

П – премії, встановлені працівникам, що беруть участь у вирішенні облікових завдань;

Всоц – відрахування на соціальне страхування (%).

Термін окупності капітальних витрат на комп'ютеризацію бухгалтерського обліку розраховується за формулою [2]:

$$Ток = Квк / Ер, \quad (12)$$

Альтернативним кількісним підходом до визначення ефективності комп'ютеризації обліку є використання фінансових методів. Тобто, в цьому випадку витрати на

$$NPV = Ncf_1 / (1 + Re) + \dots + Ncf_i / (1 + Re)^i, \quad (13)$$

де Ncf_i – чистий грошовий потік на i-тому інтервалі планування;

Re – ставка дисконтування (у десятковому виразі).

Чистий приведений дохід показує, будемо мати прибуток або ні. Якщо отриманий показник NPV більше нуля – це є позитивним та означає, що певні кошти (приведені) проект принесе. Він відповідає на одне з головних питань – наскільки майбутні надходження виправдають сьогоднішні витрати на IT-проект.

Саме тому, що рішення доводиться ухвалювати сьогодні, всі майбутні грошові надходження приводяться на даний момент часу. NPV показує, чи варто взагалі замислюватися про певний IT-проект. Якщо NPV менше нуля – це означає, що економічний прибуток від проекту ми не отримаємо, в такому випадку IT-проект слід відхилити.

Проте у формулі NPV відсутній аналіз ризику. Тому після позитивного NPV обов'язково повинна проводитись стадія аналізу ризику IT-проекту. Відповідно далі, зіставляючи величину ризику, ми можемо ухвалити рішення щодо того, розпочати або відхилити проект.

Крім того, NPV дуже добре працює для обґрунтування ухвалення одного проекту. Для обґрунтування вибору між двома, трьома проектами NPV вже підходить погано, вимагає коректування, приведення проектів до загального бюджету, щоб була можливість їх порівняти.

Якщо NPV – це відносний показник, то другий фінансовий метод – IRR (Internal rate of return) внутрішня норма прибутковості або внутрішня норма рентабельності, абсолютний показник. Іноді її називають внутрішньою ставкою повернення інвестицій або ставкою прибутковості проекту. Це значення коефіцієнта дисконтування, при якому NPV проекту рівний нулю.

Якщо ми розуміємо, що NPV – приведений на даний момент прибуток від проекту, який ми отримаємо, то внутрішня ставка прибутковості – це та ставка банківського відсотка, при якій ми не отримаємо ніякого прибутку. IRR визначає процентну ставку від реалізації проекту, а потім порівнює цю ставку із ставкою окупності з урахуванням ризику. Якщо розрахована окупність перевищує окупність з урахуванням ризику, то інвестиції мають сенс.

де Ввек – вартість однієї години експлуатації комп'ютера, розраховується за формулою:

$$Ввек = (Ом / Др \times ds) \times (1 + Кнврк), \quad (8)$$

де Ом – місячний оклад бухгалтера;

Кнврк – коефіцієнт, що враховує накладні витрати, пов'язані з роботою комп'ютера (приймається рівним 2).

Поточні витрати, пов'язані з використанням комп'ютерних програм, розраховуються за формулою:

$$Ер = Врс - Пвк, \quad (10)$$

де Врс – поточні витрати, пов'язані з веденням обліку ручним способом.

При ручному способі ведення обліку Врс визначається за формулою:

комп'ютеризацію обліку розглядаються як інвестиції в IT-проект. Існує велика кількість таких методів, але найчастіше застосовуються наступні три з них [3]:

1. **NPV (Net present value)** – чистий приведений дохід або чиста приведена вартість.

2. **IRR (Internal rate of return)** – внутрішня норма прибутковості або внутрішня норма рентабельності.

3. **Payback** – термін окупності інвестицій.

Найчастіший фінансовий метод, що зустрічається, – це NPV (Net present value). Якраз слово "приведена" і показує нам, що в ній дохід від IT-проекту приведений на даний момент, а не на суми колись в майбутньому. NPV визначається за класичною формулою дисконтування:

IRR визначає верхню межу допустимого рівня банківської відсоткової ставки. На відміну від NPV, IRR – абсолютний показник, який дозволяє не лише ухвалювати рішення за якимись конкретними проектами, але й порівнювати проекти з абсолютно різним рівнем фінансування, з абсолютно різними бюджетами.

Третій фінансовий показник – **Payback** (термін окупності проекту). По суті, це аналіз повернення засобів виходячи з прийнятих в компанії максимальних термінів окупності вкладень [3].

Кожен з цих методів має свої недоліки. Тому лише розрахунок всіх трьох показників разом дає нам повне розуміння про економічний ефект, який ми отримаємо від IT-проекту комп'ютеризації бухгалтерської інформаційної системи.

Відносно якісного підходу щодо оцінки ефективності інвестицій в IT існує декілька методів. В цих методах зроблена спроба доповнити кількісні розрахунки суб'єктивними та якісними оцінками, які дозволяють визначити цінність процесів.

Система збалансованих показників (Balanced Scorecard). В рамках даної методики традиційні показники фінансових звітів об'єднуються з операційними параметрами, що створює достатньо загальну схему, яка дозволяє оцінити нематеріальні активи: рівень корпоративних інновацій, ступінь задоволеності співробітників тощо. В зазначеному методі параметри розглядаються з чотирьох позицій: фінансової, задоволення потреб клієнтів, внутрішні процеси, а також подальшого зростання і навчання. Менеджери повинні зіставити перспективи кожного з цих чотирьох напрямів із загальною стратегією розвитку бізнесу.

Оскільки "система збалансованих показників", перш за все, є інструментом формування стратегії управління, вона рідко працює без безпосередньої участі керівної ланки вищого рівня. Критики методології пред'являють звинувачення в тому, що вона часто використовується для виправдання будь-яких дій, а не для проведення відчутних перетворень [8].

Інформаційна економіка (Information Economics). Дана методологія орієнтована на об'єктивну оцінку портфеля проектів та передбачає спрямування ресурсів в ті місця, де вони приносять найбільшу користь. Ідея полягає в тому, щоб змусити інформаційну службу і

бізнес-менеджерів розставити пріоритети і сформувані більш об'єктивні висновки про стратегічну цінність окремих проектів для бізнесу.

Керівникам IT-відділів і бізнес-менеджерам спочатку необхідно скласти список з 10 головних чинників, що впливають на процес ухвалення рішення, і оцінити відносну важливість ("плюси") і ризик ("мінуси") кожного з них для бізнесу. Для кожного підприємства чинники будуть різними, причому вони можуть змінюватися у міру зміни пріоритетів. Проекти в сфері інформаційних технологій оцінюються з погляду даних чинників, що дозволяє отримати відносний рейтинг кожного проекту в портфелі інформаційної служби.

Таким чином, підхід "інформаційна економіка" – це швидкий спосіб визначення пріоритетів витрат та порівняння IT-проектів з бізнес-цільми. При цьому аналіз ризиків хоч і суб'єктивний, але достатньо мірою деталізований.

Управління портфелем активів (Portfolio Management). Методологія управління портфелем активів увібрала в себе багато позитивних рис інших підходів до оцінки ефективності. Для досягнення кінцевої мети організаціям слід розглядати співробітників інформаційної служби і IT-проекти не як витратну частину, а як активи, які управляються з позиції тих же принципів, що і будь-які інші інвестиції [8].

Що ж до імовірного підходу в оцінці ефективності інвестицій в IT, то в цих методах використовуються статистичні і математичні моделі, що дозволяють оцінити вірогідність виникнення ризиків.

Справедлива ціна опціонів (Real Options Valuation). Зазначений метод є досить складним (за його розробку була отримана Нобелівська премія). При використанні методу справедливої ціни опціонів проект розглядається з погляду його керованості вже в ході самого проекту. У будь-якому проекті виділяються п'ять параметрів: дохід від проекту, витрати проекту, складність проекту, вартість підтримки рішення та життєвий цикл впровадженної IT-системи. Потім слід оцінити, наскільки ми можемо впливати на ці параметри в ході реалізації проекту. Чим

суттєвіше можемо впливати на ці параметри, тобто знижувати витрати або складність проекту, тим вища оцінка цього проекту за даним методом [3].

Прикладна інформаційна економіка (Applied Information Economics). Ця методологія об'єднує досягнення теорії опціонів, сучасної теорії управління портфелем активів, традиційних бухгалтерських підходів (до яких відносяться, перш за все, NPV і IRR) і допоміжних статистичних методів, за допомогою яких можна виразити невизначеність в кількісних оцінках, побудувати криву розподілу очікуваних результатів, оцінити ризик повернення інвестиції.

Також, не можна не погодитись і з думкою К.В. Сальникової [10, с. 15], яка зазначає, що при визначенні ефективності облікової системи підприємства оцінка витратної частини не представляє суттєвої складності. Витратами на її функціонування є: матеріали, заробітна плата, відрахування на соціальне страхування, амортизація устаткування, частка управлінських витрат тощо.

Основна складність в оцінці ефективності облікової системи полягає у визначенні прибуткової частини. Облікова інформація, на відміну, наприклад, від маркетингової інформації, не має ринкової або продажної вартості, тому неможливо при визначенні її ефективності використовувати в знаменнику абсолютний показник доходу від її реалізації. Також важливо розуміти, що збільшення витрат на створення комп'ютеризованої бухгалтерської інформаційної системи не завжди прямо пропорційне підвищенню корисності додаткової вихідної інформації, тобто існує певна межа, після якої збільшення витрат вже не буде супроводжуватись збільшенням цінності інформації (рис. 2).

Як зазначають Ю. Гараєва і Є. Фролов [4], облік інформації і автоматизовані системи, що забезпечують підтримку цього обліку, необхідні, але не ефективні. На їх думку, не можна сказати, що ефект тут зовсім відсутній, але співвідношення цього можливого ефекту і витрат підприємства на його досягнення за допомогою автоматизації облікових функцій не показові або не на користь першого.

Рис. 2. Співвідношення затрат і цінності додаткової облікової інформації [10, с. 14]

Зазначені автори наводять статистичні дані, що характеризують впровадження дорогих IT-систем класу ERP, суттєвою при впровадженні систем такого класу є оцінка реального масштабу підприємства (потужності його

виробництва, річного обороту). За даними експертів "Gartner Group" (рис. 3), ефективність від впровадження системи рівня "SAP R/3" цілком залежить від масштабу підприємства, на якому це впровадження здійснюється.

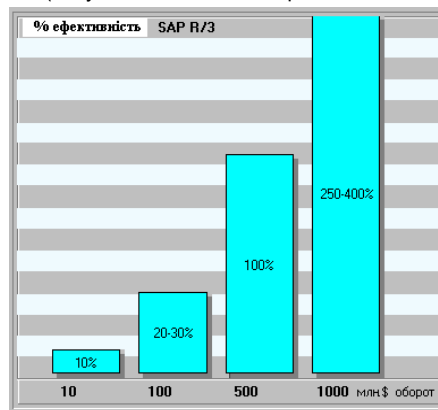

Рис. 3. Відносна ефективність впровадження "SAP R/3" на західних підприємствах залежно від річного обороту [4]

Зокрема, статистичні дані західних промислових підприємств дозволяють стверджувати, що при обсягах виробництва менше \$100 млн. в рік не слід чекати підвищення відносної ефективності від впровадження ERP-системи. Стійкий позитивний результат спостерігається лише при оборотах, що перевищують \$500 млн., коли відношення отриманого ефекту до витрат на впровадження системи досягає 100%.

Такому, на перший погляд, несподіваному явищу є декілька пояснень. По-перше, впровадження такої дорогої системи вимагає значних інвестицій в межах \$3,5-5 млн. на початкових етапах її впровадження.

По-друге, на експлуатацію та модифікацію ERP-системи західні компанії не можуть витратити більше, ніж 5-7 % від свого річного обороту. Малі підприємства не готові витратити на впровадження більше 1 %, оскільки вимушені інвестувати в свій розвиток іншими шляхами. По-третє, при таких обсягах освоєння потрібні й інші

допоміжні програмні продукти, що забезпечують інформаційну підтримку впроваджуваної корпоративної системи управління.

Таким чином, якщо розглянути три рівні сучасних ІТ-систем – облікової, процесної та планово-оптимізаційної, то можна побачити, що величина ефекту від автоматизації суттєво зростає за цими рівнями і поки підприємство не досягло останнього рівня, ефективність впровадження ІТ не буде позитивною. Отже, як бачимо, існує досить велика кількість методів оцінки ефективності інвестицій в ІТ-проекти, які можна застосувати для оцінки інвестицій в проект комп'ютеризації бухгалтерського обліку. На нашу думку, наведені методи слід використовувати виключно в поєднанні (рис. 4), враховуючи переваги і недоліки кожного з них.

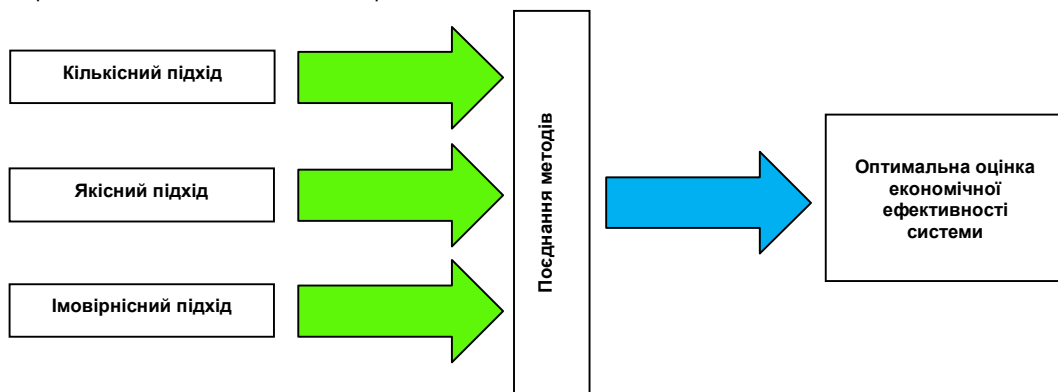

Рис. 4. Оптимальна оцінка економічної ефективності КІСБО

Вважаємо, що було б доцільно розглядати оцінку інвестицій в інформаційні технології підприємства також через їх вплив на ринкову вартість компанії. В такій методиці прослідковується наступний зв'язок:

інвестування в інформаційні технології призводить до збільшення внутрішнього гудвілу, що, в свою чергу, веде до зростання ринкової вартості компанії (рис. 5).

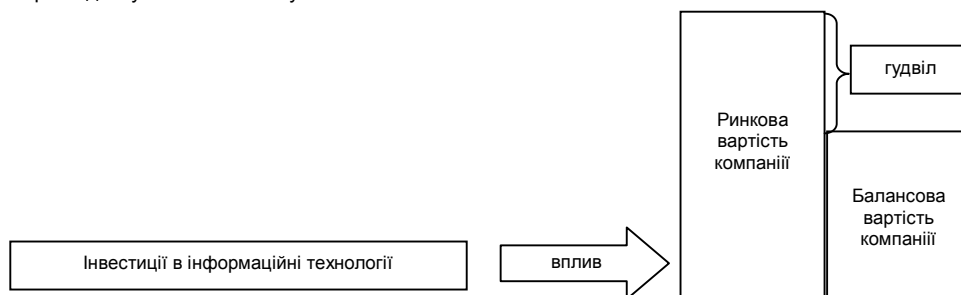

Рис. 5. Вплив ІТ-інвестицій на вартість гудвілу компанії

Наведені методи покликані не стільки надати достовірну оцінку економічній ефективності інвестицій в інформаційні технології, скільки показати через певне кількісне чи якісне значення рейтингову оцінку одного проекту з комп'ютеризації обліку в порівнянні з іншими.

Методика аналізу економічної ефективності від комп'ютеризації бухгалтерського обліку повинна володіти властивістю системності, розглядаючи систему бухгалтерського обліку як частину загальної інформаційної системи підприємства, що дозволить врахувати також синергетичний ефект від поєднання всіх елементів існуючої системи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розглянувши досить велику кількість підходів в сфері оцінки економічної ефективності впровадження інформаційних технологій, проведено узагальнення їх за наступним напрямом: кількісний, якісний та імовірнісний підходи. Пропонуємо використовувати зазначені підходи виключно в поєднанні, а також розглядати інвестиції в

побудову бухгалтерської інформаційної системи як частину сукупних інвестицій в створення інформаційної системи підприємства.

В той же час, обґрунтовано, що збільшення затрат на створення комп'ютеризованої бухгалтерської інформаційної системи не завжди є прямо пропорційним підвищенню корисності додаткової вихідної інформації. Розглядати оцінку інвестицій в інформаційні технології підприємства необхідно через їх вплив на ринкову вартість компанії: інвестування в інформаційні технології призводить до збільшення внутрішнього гудвілу, що, в свою чергу, веде до зростання ринкової вартості компанії, цінності її бренду.

Список використаної літератури:

1. Барсегаєн А.А. Методы и модели анализа данных: OLAP и Data Mining / А.А. Барсегаєн, М.С. Куприянов, В.В. Степаненко, И.И. Холод. – СПб.: БХВ-Петербург, 2004. – 336 с.
2. Василевская Н.Е. Экономическая эффективность автоматизации учетных задач /

Н.Е. Василевская, Н.А. Левченко [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eprints.ksame.kharkov.ua/404/1/354-359>. 3. *Галкин Г.* Методы определения экономического эффекта от ИТ-проекта / Г. Галкин [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/it/section_53/article_2905. 4. *Граваева Ю., Фролов Е.* Найдены истоки эффективности ИТ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.klerk.ru/soft/all/?65611>. 5. *Граванова Ю.* Сколько стоит ERP построить / Ю. Граванова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/it/section_53/article_2327. 6. *Земцов А.Н.* Взгляд на рынок ERP / А.Н. Земцов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.azsoft.ru/polemics.htm#azerp>. 7. *Кочетков Г.Б.* Автоматизация конторского труда в США (теория и практика “офиса будущего”) / Г.Б. Кочеткова. – М.: Наука, 1985. – 224 с. 8. *Мейор Т.* Методологии оценки ИТ / Т. Мейор [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://incom.ua/content/view/371212/19>. 9. *Плешак Ф.*

Экономика автоматизации: организация, методы, эффективность / Ф. Плешак. – М.: Экономика, 1989. – 321 с. 10. *Сальникова К.В.* Учетная система предприятия и формирование оценки ее эффективности / К.В. Сальникова / Автореф. дис ... к. э. н. Санкт-Петербург, 2007. – 19 с.

ЄВДОКИМОВ Віктор Валерійович – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри бухгалтерського обліку і контролю Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- моделювання системи бухгалтерського обліку;
- комп'ютеризація бухгалтерського обліку

ЛОЗИНСЬКИЙ Дмитро Леонідович – асистент кафедри бухгалтерського обліку і контролю Житомирського державного технологічного університету